

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ความการรับรู้ของ เด็กและ เยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย
และไม่กระทำผิดกฎหมายในกรุงเทพมหานคร

นางศีกดา ชำคม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974 - 638 - 378 - 7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

95-99

**FAMILY COMMUNICATION PATTERNS AS PERCEIVED BY
JUVENILE DELINQUENTS AND NON-DELINQUENTS IN BANGKOK METROPOLITAN**

Mr. Sakda Khumkom

สถาบันวิทยบริการ
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Mental Health

Department of Psychiatry

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974 - 638 - 378 - 7

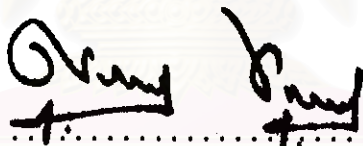
หัวข้อวิทยานิพนธ์ : รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายและไม่ผิดกฎหมายในกรุงเทพมหานคร

โดย นายศักดิ์ดา ชำคม

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงนันทิกา ทวิชาชาติ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์นายแพทย์สังัน สุวรรณเลิศ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงนันทิกา ทวิชาชาติ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ รุฬโพล)

ศักดิ์ดา ชำคัม: รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กและเยาวชนที่
กระทำผิดกฎหมายและไม่กระทำผิดกฎหมายในกรุงเทพมหานคร (FAMILY
COMMUNICATION PATTERNS AS PERCEIVED BY JUVENILE
DELINQUENTS AND NON-DELINQUENTS IN BANGKOK
METROPOLITAN) อ. ที่ปรึกษา : รศ.พญ.นันทิกา ทวิชาชาติ, 180 หน้า.
ISBN 974-638-378-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารในครอบครัวของเด็กและ
เยาวชน อายุ 12-16 ปี ที่กระทำผิดกฎหมาย และไม่กระทำผิดกฎหมาย และหาความสัมพันธ์
ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับการกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน โดยใช้
กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 150 ราย ซึ่งกลุ่มที่กระทำผิดกฎหมายเป็นเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุม
ประพฤติในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางกรุงเทพมหานคร ส่วนกลุ่มที่ไม่กระทำผิดกฎหมาย
เป็นเด็กนักเรียนของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ใช้วัดรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว
นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหา ค่า ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การทดสอบค่า Unpaired t - Test และค่าไคสแควร์ จากการศึกษาพบว่า

1. เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบ
เชิงบวกและแบบเปิด น้อยกว่าเด็กและเยาวชนที่ไม่กระทำผิดกฎหมาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 และ .001 ตามลำดับ
2. เด็กและเยาวชนชายที่กระทำผิดกฎหมายมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเชิงลบ
มากกว่าแต่แบบเปิดและเชิงบวกน้อยกว่า เด็กและเยาวชนชายที่ไม่กระทำผิดกฎหมาย อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .01 และ .001 ตามลำดับ
3. เด็กและเยาวชนหญิงที่กระทำผิดกฎหมายมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว
แบบเปิดน้อยกว่าเด็กและเยาวชนหญิงที่ไม่กระทำผิดกฎหมาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเชิงบวกและแบบเปิดมีความสัมพันธ์กับ
การกระทำผิดและไม่กระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 และ .001 ตามลำดับ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อ
การเกิดพฤติกรรมกระทำผิดและไม่กระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน กล่าวคือ การสื่อสาร
ในครอบครัวแบบเชิงบวกและแบบเปิดซึ่งพบมากในครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่ไม่กระทำผิด
กฎหมาย จึงควรสนับสนุนและส่งเสริมให้แต่ละครอบครัวได้มีการสื่อสารในลักษณะทั้งสองแบบอัน
จะช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตในครอบครัวและอาจจะช่วยป้องกันปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กและ
เยาวชน

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา.....สุขภาพจิต
ปีการศึกษา.....2540

ลายมือชื่อผู้นิพนธ์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาว่าน.....

3971818430 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORD : FAMILY COMMUNICATION PATTERN/JUVENILE DELINQUENTS/ JUVENILE NON-DELINQUENTS

SAKDA KHUMKOM : FAMILY COMMUNICATION PATTERNS AS PERCEIVED BY JUVENILE DELINQUENTS AND NON-DELINQUENTS IN BANGKOK METROPOLITAN. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. NUNTIKA THAVICHACHAT, M.D. 180 PP. ISBN 974-638-378-7

The objectives of this study were to explore the patterns of communication in a family of children aged 12-16 who were juvenile delinquents and non-delinquents and to study the relationships between the family communication patterns and juvenile delinquency. Samples were 150 juvenile delinquents and 150 non-delinquents. The former were drawn from those in the Central Observation and Protection Center and the latter were drawn from the students studying in schools under the expansion of educational opportunity project in the responsibility of the Bureau of Local Education, BMA. Data on family communication patterns was collected with a adapted questionnaire. This study used descriptive statistics, unpaired t-test, and chi-square test. The results were found as the following:

1. Positive and Open family communication patterns were found in the juvenile delinquents less than the non-delinquents with statistically significant different at the level of .01 and .001 respectively.
2. Negative family communication was found in male juvenile delinquents more than the non-delinquents, whereas the Open and Positive family communication patterns were found in male juvenile non-delinquents more than the male juvenile delinquents with statistically significant different at the level of .05, .01, and .001 respectively.
3. Open family communication pattern was found the female juvenile delinquents less than the female juvenile non-delinquents with statistically significant different at th level of .01.
4. Positive and Open family communication patterns related to juvenile delinquency and non-delinquency significantly at the level of .01 and .001 respectively.

These findings show that family communication patterns play an important role in juvenile delinquency and non-delinquency i.e. the Positive and Open family communication patterns were found more in the non-delinquents' families. Therefore, each family should be encouraged to use these two patterns of communication in the family in order to strengthen mental health and may prevent juvenile behavioral problems.

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์

ลายมือชื่อชนิด.....

สาขาวิชา.....สุขภาพจิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา.....2540

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนันทิกา ทวิชาชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์นายแพทย์อัมพล สุอำพัน นายแพทย์ธนู ชาติธนานนท์ อาจารย์เตือนใจ อินทโส รองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ รุฬโพล ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และศาสตราจารย์นายแพทย์สวัน สุวรรณเลิศ ซึ่งเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และทุกท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์มาด้วยดีตลอด ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุก ๆ ท่านเป็นอย่างสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือเป็นอย่างดี จากบุคลากรที่เกี่ยวข้องของสถานฝึกและอบรม ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนต่าง ๆ ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดี และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากการอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน และบัณฑิตวิทยาลัยเป็นอย่างยิ่ง

สุดท้ายด้วยความช่วยเหลือ กำลังใจ ความเข้าใจจากครอบครัว เพื่อน ๆ พี่ ๆ และน้อง ๆ ที่ปรารถนาดีต่อผู้วิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศักดิ์ดา ชำคม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ผ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	7
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.6 ข้อยกเว้นของการวิจัย.....	9
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวและรูปแบบ การสื่อสารในครอบครัว.....	11
2.1.1 ความหมายของครอบครัว.....	11
2.1.2 สถานะของครอบครัวในสังคมไทยในปัจจุบัน.....	12
2.1.3 ความหมายของการสื่อสารในครอบครัว.....	15

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)		
	2.1.4 รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว.....	16
	2.1.5 ความสำคัญของการสื่อสารในครอบครัว.....	22
	2.1.6 การสื่อสารในครอบครัวกับการพัฒนา บุคคลวัยรุ่น.....	24
	2.1.7 การสื่อสารในครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว.....	24
	2.1.8 การพัฒนาการสื่อสารในครอบครัว.....	26
	2.1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในครอบครัว.....	29
2.2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดกฎหมาย ของเด็กและเยาวชน.....	34
	2.2.1 ความหมายของเด็กกระทำผิดหรือเด็กเกเร.....	34
	2.2.2 ความสำคัญของการศึกษาเรื่องเด็กกระทำผิด.....	35
	2.2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน.....	37
	2.2.4 สาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำผิด.....	46
	2.2.5 บทบาทของครอบครัวและโรงเรียนกับการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน.....	63
	2.2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน.....	71
3	ระเบียบวิธีวิจัย.....	88
	3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	88
	3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	95
	3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	99
	3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ.....	99

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
4.1	ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	100
4.2	รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่ กระทำผิดกฎหมายและไม่กระทำผิดกฎหมาย.....	109
4.3	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของรูปแบบการสื่อสารใน ครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย และ ไม่กระทำผิดกฎหมาย.....	116
4.4	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสาร ในครอบครัวกับการกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน.....	137
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	139
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	140
5.2	อภิปรายผลการวิจัย.....	141
5.3	ข้อเสนอแนะ.....	148
	รายการอ้างอิง.....	152
	ภาคผนวก ก.....	162
	ภาคผนวก ข.....	167
	ประวัติผู้วิจัย.....	180

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนอายุและเพศของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับส่งตัวมายัง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี 2533 - 2538.....	4
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย อายุ และเพศ.....	90
3	จำนวนกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่ไม่กระทำผิดกฎหมาย จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย โรงเรียนตัวแทนเขต อายุ และเพศ.....	93
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา ศาสนา.....	100
5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับ บิดามารดา รายได้ครอบครัว จำนวนพี่น้อง ลักษณะครอบครัว ประเภทที่อยู่อาศัย ลักษณะชุมชนที่อาศัยอยู่.....	102
6	จำนวนและร้อยละของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย จำแนกตามจำนวนครั้งที่กระทำผิด ฐานความคิด ระยะเวลา ที่ถูกควบคุมความประพฤติ และจำนวนผู้ร่วมกระทำผิด.....	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
7	จำนวนและร้อยละของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวของเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย และไม่กระทำผิดกฎหมาย ตามแนวคิดของ McLeod & Chaffee..... 109
8	จำนวนและร้อยละของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวของเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย และไม่กระทำผิดกฎหมาย ตามแนวคิดของ David Kantor & William Lehr..... 110
9	จำนวนและร้อยละของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวของเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย และไม่กระทำผิดกฎหมาย ตามแนวคิดของ ศิริพร สิริบากุล..... 111
10	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของการสื่อสารในครอบครัว แบบ Concept-Orientation ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด กฎหมายและไม่กระทำผิดกฎหมาย..... 116
11	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของการสื่อสารในครอบครัว แบบ Socio - Orientation ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด กฎหมายและไม่กระทำผิดกฎหมาย..... 118

สารบัญตาราง (ต่อ)

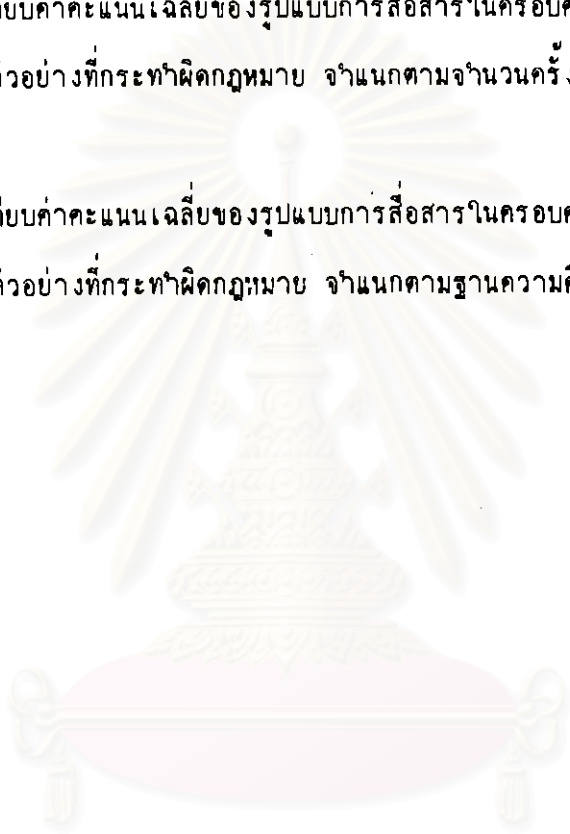
ตาราง	หน้า
12	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของการสื่อสารในครอบครัว แบบ Closed ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย และไม่ กระทำผิดกฎหมาย..... 119
13	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของการสื่อสารในครอบครัว แบบ Open ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายและไม่กระทำผิด กฎหมาย..... 121
14	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของการสื่อสารในครอบครัว แบบ Random ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายและไม่กระทำผิด กฎหมาย..... 123
15	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของการสื่อสารในครอบครัว แบบ เชิงบวก ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายและไม่กระทำผิด กฎหมาย..... 126
16	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของการสื่อสารในครอบครัว แบบ เชิงลบ ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายและไม่กระทำผิด กฎหมาย..... 129

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
17	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามแนวคิดต่าง ๆ โดยรวมของเด็กและ เยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายและไม่กระทำผิดกฎหมาย..... 132
18	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามแนวคิดต่าง ๆ ของเด็กและ เยาวชนชายที่กระทำผิดกฎหมายและไม่กระทำผิดกฎหมาย..... 133
19	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามแนวคิดต่าง ๆ ของเด็กและ เยาวชนหญิงที่กระทำผิดกฎหมายและไม่กระทำผิดกฎหมาย..... 135
20	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามแนวคิดต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ 136
21	ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามแนวคิด ต่าง ๆ และการกระทำผิดกฎหมายของเด็กและ เยาวชน..... 137
22	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามแนวคิดต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะครอบครัว..... 163
23	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามแนวคิดต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะชุมชนที่อาศัยอยู่..... 164

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
24	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามแนวคิดต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างที่กระทำผิดกฎหมาย จำแนกตามจำนวนครั้งของการกระทำผิด.... 165
25	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามแนวคิดต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างที่กระทำผิดกฎหมาย จำแนกตามฐานความคิด..... 166

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนพนภมึ

แพนภมึ	หน้า
1 จํานวนของเด็ทและเขาวชนที่กระทำผิดกฎหมายจํานกตาม รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามแนวคืดต่าง ๆ	112
2 จํานวนของเด็ทและเขาวชนที่ไม่กระทำผิดกฎหมายจํานกตาม รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามแนวคืดต่าง ๆ	113
3 คําคะแนนเฉลี่ยขงรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามแนวคืดต่าง ๆ ของเด็ทและเขาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย	114
4 คําคะแนนเฉลี่ยขงรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวตามแนวคืดต่าง ๆ ของเด็ทและเขาวชนที่ไม่กระทำผิดกฎหมาย	115

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย